

Πράσινες Δημόσιες Προμήθειες Green Public Procurement

Διαμαντοπούλου Μαρία,
Προϊσταμένη Τμήματος Προμηθειών της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας

Εισαγωγή

Κάθε χρόνο οι ευρωπαϊκές δημόσιες υπηρεσίες δαπανούν ποσό που αντιστοιχεί στο 14% του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος της ΕΕ:

- ✓ για την αγορά αγαθών (όπως εξοπλισμό γραφείου, κτηριακό εξοπλισμό και μεταφορικά οχήματα),
- ✓ για υπηρεσίες (όπως είναι η συντήρηση κτηρίων, οι υπηρεσίες μεταφοράς, καθαρισμού και τροφοδοσίας)
- ✓ για διάφορα έργα.

Όλα αυτά τα αγαθά, υπηρεσίες και έργα έχουν σημαντικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις κατά την διάρκεια του συνολικού κύκλου ζωής τους, από την παραγωγή, την χρήση έως και την απόσυρσή τους αφού είναι υπεύθυνα για τις εκπομπές αερίων θερμοκηπίου, την ρύπανση, την μείωση της βιοποικιλότητας και την εξάντληση των φυσικών πόρων.

Οι Πράσινες Δημόσιες Προμήθειες αποτελούν ένα εργαλείο που μπορεί να προσφέρει τα απαραίτητα κίνητρα για να μειωθούν σημαντικά αυτές οι αρνητικές επιπτώσεις.

Ορισμός

Πράσινες Δημόσιες Συμβάσεις είναι οι διαδικασίες με τις οποίες ο δημόσιος τομέας προμηθεύεται προϊόντα, υπηρεσίες και έργα, χρησιμοποιώντας, κατά την αξιολόγηση των προσφορών, «πράσινα» κριτήρια που αποσκοπούν:

- στη μείωση ή την αποφυγή των περιβαλλοντικών επιπτώσεων από τις συμβάσεις αυτές,
- στη καλύτερη χρήση των δημόσιων πόρων,
- στην ενίσχυση / παρότρυνση της βιομηχανίας να αναπτύξει και παράγει πιο περιβαλλοντικά φιλικά προϊόντα,
- στον παραδειγματισμό, τόσο των επιχειρήσεων όσο και του κοινού, επιδεικνύοντας την αποφασιστικότητα του δημόσιου τομέα να ενισχύσει την αειφόρο ανάπτυξη.

Νομικό Πλαίσιο

Η σημασία της πολιτικής των Πράσινων Δημόσιων Συμβάσεων έχει τονιστεί στην:

➤ Στρατηγική της Λισαβόνας: προώθηση των νέων, περιβαλλοντικά φιλικότερων προϊόντων και υπηρεσιών.

➤ Ανανεωμένη Στρατηγική για την Αειφόρο Ανάπτυξη: ενίσχυση νέων τεχνολογιών και προϊόντων με σκοπό την πρόληψη και μείωση της ρύπανσης του περιβάλλοντος και την προώθηση αειφόρων προτύπων κατανάλωσης και παραγωγής, ώστε να αποσυνδεθεί η οικονομική ανάπτυξη από την υποβάθμιση του περιβάλλοντος

Επιτροπή για τις Πράσινες Δημόσιες Συμβάσεις

Συγκρότηση: με την αριθμ. 63955/239/08-06-2017 (ΦΕΚ 277/τ.ΥΟΔΔ/13-5-2017) απόφαση του υπουργού Οικονομίας, η οποία τροποποιήθηκε με την αριθμ. 39442/10-04-2018 (ΦΕΚ 223/τ.ΥΟΔΔ/19-4-2018) όμοια απόφαση.

Στόχος: μέσα σε 18 μήνες να έχει ολοκληρωθεί η χάραξη εθνικής πολιτικής για τις πράσινες δημόσιες συμβάσεις.

Επιτροπή για τις Πράσινες Δημόσιες Συμβάσεις

Μεταξύ των αρμοδιοτήτων της Επιτροπής συγκαταλέγονται:

- ✓ η εκπόνηση σχεδίου δράσης για την προώθηση των πράσινων δημόσιων συμβάσεων και η υποβολή προτάσεων για τη χάραξη εθνικής πολιτικής μέσα σε προθεσμία 18 μηνών από την έναρξη λειτουργίας της καθώς και η αξιολόγηση, η παρακολούθηση της εφαρμογής και η επικαιροποίηση της εθνικής πολιτικής και του εθνικού σχεδίου δράσης,
- ✓ η έγκαιρη ενημέρωση των προμηθευτών των δημοσίων φορέων, καθώς και άλλων ενδιαφερομένων,
- ✓ η εξέταση σύνταξης περιβαλλοντικών κριτηρίων ή η υιοθέτηση αυτών που έχουν εκδοθεί από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή,
- ✓ η επιλογή προϊόντων, υπηρεσιών και έργων στα οποία θα εφαρμοστούν περιβαλλοντικά κριτήρια,
- ✓ η εισήγηση προς τον υπουργό Οικονομίας και Ανάπτυξης και τον αρμόδιο υπουργό κάθε αναγκαίας νομοθετικής ρύθμισης και τροποποίησης του υφιστάμενου νομοθετικού πλαισίου, όπου απαιτείται, καθώς και η λήψη των αναγκαίων μέτρων για την εφαρμογή των σχετικών διατάξεων για τις Πράσινες Δημόσιες Συμβάσεις και την πραγματοποίηση του σκοπού τους.

Οφέλη από την υιοθέτηση των Π.Δ.Π.

1. Περιβαλλοντικά οφέλη
2. Κοινωνικά οφέλη
3. Οικονομικά οφέλη
4. Πολιτικά οφέλη

Περιβαλλοντικά Οφέλη

1. Οι ΠΔΣ επιτρέπουν στις αναθέτουσες αρχές να πετύχουν περιβαλλοντικούς στόχους όπως είναι:
  - η μείωση των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου
  - η μείωση της ρύπανσης του αέρα, του νερού και του εδάφους
  - η αναδάσωση
  - η ενεργειακή απόδοση και χρήση πόρων
  - η διαχείριση των αποβλήτων

Περιβαλλοντικά Οφέλη

2. Αποτελούν παράδειγμα για τον ιδιωτικό τομέα και το ευρύ κοινό επηρεάζοντας την αγορά. Οι αναθέτουσες αρχές, χρησιμοποιώντας την αγοραστική τους δύναμη για την επιλογή αγαθών και υπηρεσιών με χαμηλότερες επιπτώσεις στο περιβάλλον, μπορούν να συμβάλουν σημαντικά στη βιώσιμη κατανάλωση και παραγωγή.
3. Ευαισθητοποιούν σε περιβαλλοντικά ζητήματα αφού μπορούν να αποτελέσουν χρήσιμο κανάλι για την αύξηση της περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης με τον προσδιορισμό των περιβαλλοντικών επιπτώσεων ενός συγκεκριμένου προϊόντος / υπηρεσίας καθ' όλη τη διάρκεια του κύκλου ζωής του και την παροχή πληροφοριών σχετικά με τα οφέλη των πιο οικολογικών εναλλακτικών λύσεων.

Οικονομικά Οφέλη

- 1. Εξοικονομούν χρήματα και πόρους όταν λαμβάνεται υπόψη το κόστος του κύκλου ζωής:** Οι ΠΔΣ οδηγούν συχνά σε εξοικονομήσεις καθ 'όλη τη διάρκεια του κύκλου ζωής μιας αγοράς - τόσο για τις δημόσιες αρχές όσο και για την κοινωνία. Η αγορά πιο αποδοτικού εξοπλισμού πληροφορικής μπορεί να εξοικονομήσει χρήματα με διάφορους τρόπους: (π.χ. χαμηλότερη κατανάλωση ηλεκτρικής ενέργειας και ευκολότερη ανακύκλωση ή επαναχρησιμοποίηση στο τέλος της ζωής του). Ομοίως, ένα πιο ενεργειακό και αποδοτικό από πλευράς ύδρευσης κτίριο μπορεί αρχικά να κοστίσει πιο πολύ, αλλά θα εξοικονομήσει χρήματα μακροπρόθεσμα.
- 2. Παρέχει κίνητρα στη βιομηχανία για καινοτομία:** Η προώθηση πράσινων προμηθειών παρέχει σημαντικά κίνητρα στη βιομηχανία να αναπτύξει «πράσινες» τεχνολογίες και προϊόντα και να τα προωθήσει στην αγορά. Ειδικότερα, οι μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις μπορούν να επωφεληθούν από τις περιβαλλοντικές προμήθειες, καθώς προσφέρει την ευκαιρία να βρουν αγορές για τις καινοτόμες λύσεις και τα προϊόντα τους.
- 3. Μπορούν να μειώσουν τις τιμές για τις περιβαλλοντικές τεχνολογίες:** Η εισαγωγή «πράσινων» κριτηρίων υποβολής προσφορών μπορεί να επηρεάσει την αγορά και να οδηγήσει σε νεοεισερχομένους στον τομέα των περιβαλλοντικών τεχνολογιών και προϊόντων - με αποτέλεσμα να αυξηθεί ο ανταγωνισμός και να μειωθούν οι τιμές.

Κοινωνικά Οφέλη

1. Βελτιώνουν τις υπηρεσίες προς το κοινό και, ως εκ τούτου, βελτιώνουν την ποιότητα ζωής (π.χ. οι καθαρότερες δημόσιες συγκοινωνίες βελτιώνουν την ποιότητα του αέρα ενώ η μειωμένη χρήση τοξικών χημικών ουσιών στα προϊόντα καθαρισμού παρέχει ένα υγιέστερο περιβάλλον)
2. Συμβάλλουν στη θέσπιση υψηλών προτύπων περιβαλλοντικών επιδόσεων για προϊόντα και υπηρεσίες. Νέα προϊόντα και υπηρεσίες που έχουν αναπτυχθεί για να ικανοποιήσουν τις απαιτήσεις των ΠΔΣ μπορούν επίσης να γίνουν δημοφιλή για ιδιώτες καταναλωτές, βελτιώνοντας τα συνολικά πρότυπα.

Πολιτικά οφέλη

1. Οι ΠΔΣ είναι ένας αποτελεσματικός τρόπος για να αποδειχθεί η δέσμευση του δημόσιου τομέα για την προστασία του περιβάλλοντος και τη βιώσιμη κατανάλωση και παραγωγή.
2. Μέσω της εκτεταμένης χρήσης των Π.Δ.Σ η πλειοψηφία των πολιτών της ΕΕ αντιλαμβάνεται την προστασία του περιβάλλοντος ως μία από τις βασικές προτεραιότητες της Ένωσης.

Εμπόδια στην υιοθέτηση των ΠΔΣ

- ✓ Έλλειψη κατάρτισης
- ✓ Έλλειψη πολιτικής υποστήριξης
- ✓ Έλλειψη πρακτικών εργαλείων και πληροφοριών
- ✓ Έλλειψη συνεργασίας μεταξύ των αρχών

Εμπόδια στην υιοθέτηση των ΠΔΣ

- ✓ Έλλειψη νομικής εμπειρογνωμοσύνης στην εφαρμογή περιβαλλοντικών κριτηρίων
- ✓ Περιορισμένα καθιερωμένα περιβαλλοντικά κριτήρια για προϊόντα / υπηρεσίες
- ✓ Η καθιερωμένη πεποίθηση ότι τα πράσινα προϊόντα κοστίζουν περισσότερο

Υιοθέτηση των Π.Δ.Π.

Πως μια αναθέτουσα αρχή θα στραφεί σε πράσινες δημόσιες προμήθειες:

- ❖ Ξεκινάμε με την προμήθεια ενός αγαθού ή μιας υπηρεσίας όπου η περιβαλλοντική επίπτωση είναι σαφής ή που υπάρχουν πολλές εναλλακτικές οικολογικές λύσεις (π.χ. προϊόντα καθαρισμού)
- ❖ Κάνουμε μια έρευνα αγοράς αναφορικά με την διαθεσιμότητα και το κόστος των εναλλακτικών προϊόντων.
- ❖ Προχωράμε σε σύνταξη των τεχνικών προδιαγραφών χρησιμοποιώντας επιστημονικά και περιβαλλοντικά δεδομένα. (βάση δεδομένων της Ε.Ε.)
- ❖ Στην περίπτωση που είναι εφικτό προχωράμε σε μελέτη περιβαλλοντικών επιπτώσεων.
- ❖ Είναι επίσης σημαντικό να γνωστοποιηθεί η πολιτική των «πράσινων» προμηθειών σε ένα ευρύ φάσμα από ενδιαφερόμενα μέρη, συμπεριλαμβανομένων των νυν και των μελλοντικών προμηθευτών αλλά και των φορέων παροχής υπηρεσιών ή αναδόχων, έτσι ώστε οι νέες απαιτήσεις να λαμβάνονται υπόψη.

Οικολογικά σήματα (Eco-labels)

- Τα οικολογικά σήματα είναι ετικέτες που υποδεικνύουν στους καταναλωτές ότι τα προϊόντα που τις φέρουν είναι φιλικά προς το περιβάλλον σε σχέση με άλλα ανταγωνιστικά προϊόντα. Συχνά χρησιμοποιούνται για να παρουσιάσουν πολύπλοκες περιβαλλοντικές πληροφορίες στους καταναλωτές με απλοϊκό τρόπο.
- Η σήμανση των οικολογικών προϊόντων εξελίσσεται στην Ευρώπη αλλά και στη χώρα μας σε εθελοντικό πλαίσιο. Δεν υπάρχει νομοθεσία που να επιβάλλει την οικολογική σήμανση. Η λογική του θεσμού αντιθέτως στοχεύει στην αλλαγή νοοτροπίας στο αγοραστικό κοινό με σκοπό την έμμεση πίεση προς τους παραγωγούς για την υιοθέτηση μεθόδων καθαρής παραγωγής.

Οικολογικά σήματα (Eco-labels)

Ο Διεθνής Οργανισμός Τυποποίησης (ISO) αναγνωρίζει τρεις τύπους οικολογικής σήμανσης:

➤ Τα οικολογικά σήματα **Τύπου I:**

- βασίζονται στα κριτήρια ελέγχου τρίτων οργανισμών με βάση την ανάλυση κύκλου ζωής ενός προϊόντος.

- απονέμονται από ανεξάρτητους οργανισμούς σε παραγωγούς και κατασκευαστές που αποδεδειγμένα χρησιμοποιούν πρακτικές και πρώτες ύλες «φιλικές προς το περιβάλλον» με σκοπό τα προϊόντα τους να διαφοροποιηθούν σημαντικά έναντι ανταγωνιστικών προϊόντων στον ίδιο κλάδο.

➤ Τα οικολογικά σήματα **Τύπου II:** είναι αυτά που αναδεικνύουν τους ισχυρισμούς των κατασκευαστών τους (π.χ. *«κατασκευασμένο κατά 40% από ανακυκλωμένα υλικά»*)

➤ Τα οικολογικά σήματα **Τύπου III:** είναι αυτά που παρουσιάζουν εύκολα συγκρίσιμες πληροφορίες βάσει του κύκλου ζωής ενός προϊόντος αλλά δεν προβαίνουν σε ισχυρισμούς έναντι άλλων ανταγωνιστικών προϊόντων.

Τα πιο σημαντικά eco-labels

Το Ευρωπαϊκό λουλούδι

- Το λουλούδι της Ε.Ε. δημιουργήθηκε το 1992 και αναγνωρίζεται σε όλες τις χώρες της Ένωσης αλλά και σε τρίτες χώρες.
- Είναι η επίσημη σήμανση που χρησιμοποιείται στην Ε.Ε. σε προϊόντα (εκτός τροφίμων) που ελαχιστοποιούν τις επιπτώσεις στο περιβάλλον.
- Κάθε προϊόν πιστοποιείται ανεξάρτητα και πρέπει να συμμορφώνεται με αυστηρά κριτήρια σε όλες τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις που είναι δυνατόν να έχει σε όλο τον κύκλο ζωής του.

Ο Κύκνος της Νορβηγίας

- Το οικολογικό σήμα του Νορβηγικού κύκνου εδραιώθηκε το 1989 από τη Νορβηγική Κυβέρνηση.
- Είναι το επίσημο eco-label των Σκανδιναβικών Χωρών .
- Δίδεται σε προϊόντα τα οποία μειώνουν τις επιπτώσεις στο περιβάλλον.
- Καλύπτει πάνω από 60 ομάδες προϊόντων

Τα πιο σημαντικά eco-labels

Μπλε Άγγελος

- Ο μπλε άγγελος δημιουργήθηκε το 1978 στη Γερμανία και είναι το πρώτο οικολογικό σήμα που παρουσιάστηκε στην αγορά.
- Αφορά προϊόντα και υπηρεσίες
- Η απονομή του γίνεται από ανεξάρτητη αρχή.

Energy Star

- Το σήμα Energy Star δηλώνει ότι η ηλεκτρική κατανάλωση μιας συσκευής είναι κάτω από μια προκαθορισμένη τιμή όταν η συσκευή βρίσκεται σε κατάσταση αναμονής.

Οικολογικά σήματα (Eco-labels)

Ecolabel - Οικολογικό Σήμα

Αυτή είναι η επίσημη σήμανση που χρησιμοποιείται σε όλη την Ευρώπη σε προϊόντα (εκτός τροφίμων) που ελαχιστοποιούν τις επιπτώσεις στο περιβάλλον. Το κάθε προϊόν πιστοποιείται ανεξάρτητα και πρέπει να συμμορφώνεται με αυστηρά κριτήρια σε όλες τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις που δυνατόν να έχει σε όλο τον κύκλο της ζωής του.

<http://europa.eu.int/ecolabel>

Η σήμανση του **Energy Star** δηλώνει ότι η ηλεκτρική κατανάλωση μιας συσκευής είναι κάτω από μια προκαθορισμένη όταν η συσκευή βρίσκεται σε θέση αναμονής (Stand-by).

www.energystar.gov

Όλοι οι Ευρωπαίοι κατασκευαστές και διανομείς είναι υποχρεωμένοι να δώσουν την απαραίτητη πληροφόρηση σε σχέση με την ενεργειακή αποδοτικότητα πολλών ηλεκτρικών συσκευών, όπως, π.χ. πλυντήρια ρούχων, πλυντήρια πιάτων, ψυγεία, κλιματιστικά και ηλεκτρικοί φούρνοι. Τα προϊόντα κατηγοριοποιούνται από το "A" μέχρι το "G", όπου το "A" είναι το πιο αποδοτικό ενώ το "G" το λιγότερο.

www.mtprog.com

Ο αριθμός στο κέντρο του συμβόλου δηλώνει το ποσοστό ανακυκλωμένων υλικών που χρησιμοποιήθηκαν για την κατασκευή του προϊόντος.

www.incpn.org

Το σύμβολο αυτό δηλώνει ότι το προϊόν ή μέρος του μπορεί να ανακυκλωθεί.

www.incpn.org

Ο Κύνκος είναι η επίσημη οικολογική Σήμανση των Σκανδιναβικών χωρών και δίνεται σε προϊόντα τα οποία μειώνουν τις επιπτώσεις στο περιβάλλον. Η σήμανση αυτή χρησιμοποιείται σε περισσότερες από 60 ομάδες προϊόντων και καλύπτει, περίπου, 3.000.

www.svanen.nu

Η σήμανση **Blue Angel** δηλώνει ότι το προϊόν συμμορφώνεται με τα περιβαλλοντικά χαρακτηριστικά τα οποία έχουν τεθεί από την Ομόσπονδο Δημοκρατία της Γερμανίας. Μέχρι τώρα, έχουν σημειωθεί περισσότερα από 3.700 προϊόντα και υπηρεσίες.

www.blauer-engel.de

Αυτό το Σήμα Κατατεθέν σημαίνει ότι έχει πληρωθεί οικονομική συνεισφορά σε εγκεκριμένο πρόγραμμα ανάκτησης συσκευασιών.

<http://www.cydot.com.cy/>

Ευρωπαϊκό Οργανικό Προϊόν, σημαίνει ότι η παραγωγή συνάδει με τον Κανονισμό 2092/92/EC

Το PEFC (Programme for the Endorsement of Forest Certification Schemes), είναι ανεξάρτητος οργανισμός του οποίου η Σήμανση επιβεβαιώνει ότι η ξυλεία ή τα προϊόντα χάρτου προέρχονται από δάση τα οποία διαχειρίζονται αειφόρα

www.pefc.org/

Παραδείγματα καλών πρακτικών

Η περίπτωση της Βαρκελώνης

- Η Βαρκελώνη το 2000 με πρόγραμμα «Barcelona Solar Ordinance» υιοθέτησε με νόμο την απαίτηση τα νέα κτίρια και αυτά που ανακαινίζονται να χρησιμοποιούν την ηλιακή ενέργεια για την κάλυψη του 60% της ανάγκης τους σε παροχή ζεστού νερού.
- Από το 2005, ο νόμος αυτός υιοθετήθηκε από ολόκληρη την Ισπανία.
- Αποτελεί απόδειξη ότι οι τοπικές πρωτοβουλίες μπορούν να συντελέσουν στη γέννηση ενιαίου νομοθετικού πλαισίου.

Παραδείγματα καλών πρακτικών

Η περίπτωση του κομητειακού συμβουλίου του Suffolk-Το «πράσινο» σπίτι

- Το Μάρτιο του 2004, το προσωπικό του κομητειακού συμβουλίου του Suffolk μετακόμισε στο νέο του κτίριο, γνωστό και ως «το πράσινο σπίτι».
- Το κτίριο είναι κατασκευασμένο από γυαλί και διαθέτει:
  - ✓ Φωτοβολταϊκά κελιά, ενσωματωμένα σε περισσότερα από 1.000m² της επιφάνειας του κτιρίου που παράγουν περίπου 72.000kWh ηλεκτρικού σε ετήσια βάση (ισοδύναμο με τον ηλεκτρισμό που χρησιμοποιούν 20 σπίτια).
  - ✓ Σύστημα φωτισμού το οποίο λειτουργεί με ανιχνευτές κίνησης.
  - ✓ Σύστημα συλλογής βρόχινου νερού το οποίο χρησιμοποιείται στις τουαλέτες.
  - ✓ Σχέδιο «πράσινης» μετακίνησης, ώστε να ενθαρρυνθεί η χρήση εναλλακτικών μορφών μετακίνησης από το προσωπικό, τους συμβούλους και τους επισκέπτες ενώ λειτουργεί λεωφορείο με τακτικά δρομολόγια και χωρίς κόμιστρο.

Ευχαριστώ για το χρόνο σας!!!